

Żydzi w Polsce

Historia Żydów w Polsce jest częścią historii naszego kraju. Żydzi zamieszkują Polskę już od ponad 1000 lat. Niestety wiedza Polaków dotycząca ich społeczności ogranicza się najczęściej wyłącznie do okresu wojny i holocaustu. Większość społeczeństwa nie wie nic o ich życiu przed wojną, a także o tym, jakie nastawienie do nich mieli kolejni władcy polscy. Większą wiedzę wykazują się starsi Polacy, zwłaszcza gdy chodzi o okres powojenny. Mniejszość ta pozostaje dziś na uboczu życia społecznego z powodu : zmniejszenia się jej liczebności po wojnie, późniejszych emigracji, związanych z pogromami i wrogą wobec nich polityką władz PRL, asymilacji, małżeństw mieszanych, których dzieci czują się dziś Polkami, niżu demograficznego, migracji do miast, która przyczynia się do zatracania tożsamości. Zanikaniu tej społeczności towarzyszy nikłe zainteresowanie ze strony Polaków. Brak wiedzy o życiu Żydów w Polsce jest dużą stratą, gdyż historia tej mniejszości jest niewątpliwie jedną z najbardziej ciekawych wśród wszystkich mniejszości. To właśnie Żydów władcy polscy wznosili do rangi urzędników państwowych, to właśnie im nadawali liczne przywileje, to oni wzbudzali najwięcej emocji wśród społeczeństwa polskiego, a ich przedstawiciele w największej mierze wpłynęli na rozwój gospodarki i kultury naszego kraju. Z drugiej strony, tylko Żydom groziły pogromy, wydalanie z miast, zakaz wystawiania towarów na kramach, prowadzenia gorzelni, małżeństw z chrześcijanami, zatrudniania chrześcijańskiej służby, noszenia ozdobnych strojów, zakaz studiowania na polskich uczelniach i wykonywania najlepiej płatnych zawodów. Mimo narastającej niechęci, spowodowanej konkurencją gospodarczą, Żydzi w Polsce odnaleźli swój raj i to właśnie ją uznali za miejsce wybrane na ziemi (*Polin po hebr. znaczy „ tu odpocznij ”*)¹. Emigrowali do niej ze wszystkich zakątków Europy, by tutaj rozwinąć swą unikatową kulturę. Bogata i różnorodna wspólnota żydowska została zniszczona w okresie II wojny światowej. Niemieccy naziści wymordowali na naszych ziemiach 3 miliony Żydów posiadających obywatelstwo polskie, co stanowiło 98 % ich społeczności. Drugą wojnę światową przeżył zaledwie co 101 polski Żyd. Ich los po wojnie również nie był lekki. Społeczeństwo polskie tylko w

¹ „*Lepiej jest żyć o suchym chlebie, ale w pokoju w Polsce, gdzie prawo chroni Żydów*”- napisał rektor jesziwy w Krakowie Moshe Isserles w XVI w. Występowało także przysłowie „*Polska jest niebem dla Żydów, rajem dla szlachty, piekłem dla chłopów*”.

najwcześniejszych latach odnosiło się do nich z dużym współczuciem. Strach przed odebraniem majątków przez więźniów obozów, którzy przeżyli wojnę, nakłaniał niekiedy Polaków do pogromów ludności żydowskiej. Niechęć do nich pogłębiała polityka władz PRL, które najpierw faworyzowały Żydów, jako społeczność dobrze wykształconą w powierzaniu jej najwyższych funkcji, by później oskarżać Żydów o chęć stworzenia własnej autonomii, odebrania wpływów Polakom i stworzenia tzw. Żydokumuny. Doprowadziło to do masowych prześladowań Żydów, których wyrzucano z pracy, ograniczano możliwość posiadania własnych stowarzyszeń, prasy, prowadzenia odrębnych szkół. Dotkliwy dla nich był również bojkot sklepów żydowskich, który powodował, że często żyli w bardzo trudnych warunkach. Zazdrość o majątek prowadziła do najbardziej podłych oskarżeń o porywanie młodych Polek i wywożenie ich do Izraela, o przywłaszczanie najlepszych towarów, niechęć do pracy i pasożytnictwo na narodzie polskim. Wrogie nastawienie społeczeństwa przyczyniło się do masowych emigracji Żydów z Polski. Szacuje się, że z niewielkiej społeczności żydowskiej, która przeżyła po wojnie wyjechało ok. 200 tys. Żydów. Ci, którzy pozostali, często nie przyznają się do swej tożsamości, uznając że „bycie Żydem w antysemitycznym kraju jest po prostu niemożliwe”.

Zachęcam wszystkich do poznania historii polskich Żydów, gdyż statystyki są niestety nieubłagalne. Z roku na rok, maleje liczba tej mniejszości. Polscy Żydzi, tak jak i inni rdzenni mieszkańcy, emigrują z naszego kraju, poszukując lepszych warunków życia. W przyszłości, może ich zabraknąć na ziemiach polskich.

Chcąc pogłębić swą wiedzę na temat Żydów i innych mniejszości, zachęcam do przeczytania artykułu:

W. Kundera, *Mniejszości narodowe w Polsce - zarys historyczno-prawny* w nr 4/2016 czasopisma Studia Prawa Publicznego. Więcej informacji na stronie internetowej:

<http://spp.amu.edu.pl/index.php?page=2016-nr-16>

Obecnie przygotowuję artykuł dotyczący historii Żydów w Polsce, który ukaze się w przyszłym roku.